

Femundløpet AS
Tollef Bredals vei 13
7374 RØROS
Att. Jon Anders Kokkvoll

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marie-Louise Olsen, 61 26 60 76

Bjørneberga og Isteren NR - Lille Sølensjø NR - Galtsjøen NR - dispensasjon-oppkjøring og preparering av traseer - Femundløpet AS 2022

Statsforvalteren i Innlandet gir Femundløpet AS dispensasjon fra fredningsforskriftene for Bjørnberga og Isteren naturreservat, Lille Sølensjø naturreservat og Galtsjøen naturreservat for å gjennomføre Femundløpet sesong 2021-2022. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ; verneforskriften for Bjørnberga og Isteren naturreservat § 5 pkt. 3 og verneforskrift for Lille Sølensjø naturreservat § 7 a og e. Les vurderinger og tilknyttede vilkår nedenfor.

Søknad

Statsforvalteren viser til søknad med vedlegg fra Femundløpet AS av 14.09.2021 samt til supplerende epostkorrespondanser og samtaler for oppklarende spørsmål. I søknaden søkes det om tillatelse til motorferdsel for preparering av hundeløpetraseer i Bjørnberga og Isteren naturreservat, Lille Sølensjø naturreservat, Galtsjøen naturreservat og Gammeldalen naturreservat.

I e-post av 11.10.2021 har Statsforvalteren gjort Femundløpet v/ Jon Anders Kokkvoll oppmerksom på at søknad gjeldende Gammeldalen naturreservat skal stiles til Tynset kommune (forvaltningsmyndig for dette spesifikke reservatet), som i fjord.

I søknaden opplyses det at Femundløpet er et av de fire store hundeløpene på verdensbasis, og størst i antall deltagere. Løpet har vært arrangert i 31 år og er det største enkeltarrangementet i regionen. Daværende Fylkesmannen i Hedmark har tidligere gitt dispensasjon til gjennomføring av løpet igjennom verneområder, senest i perioden 2017-2020 og Statsforvalteren i Innlandet ga dispensasjon igjennom aktuelle naturreservater i 2020-2021. På grunn av koronapandemien ble løpet 2020-2021 avlyst.

Det opplyses at det forventete deltagerantallet er mellom 100 -120 deltagere og at selve hundeløpet avholdes lørdag den 3.-7. februar 2022.

Femundløpet AS opplyser at det fra lang tids erfaring er behov for å trække såle mellom større snøfall og søker derfor om tillatelse til å kjøre opp omsøkte traséen med snøskuter fra snøfall i slutten av desember til 1. mars. En velpreparert såle må til for å yte sikkerhet til deltagere.

Femundløpet har også sendt søknader til berørte kommuner og grunneier samtykker innhentes.

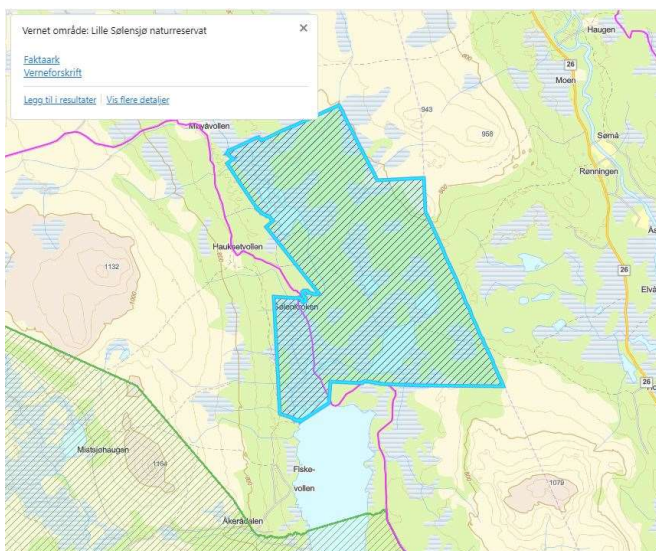
Statsforvalteren vurderer kun den delen av traséen som berører Bjørnberga og Isteren NR, Lille Sølensjø NR og Galtsjøen NR og som vises på kart side 2-5. Da det i flere verneforskrifter gjeldende de tre aktuelle naturreservatene er forbudt å avholde *større arrangementer* og skape *unødig forstyrrelse* vurderes omsøkte tiltak både i forhold til motorferdsel og avholdelse av selve hundesledeløpet.

Lovgrunnlag og delvurderinger

Lille Sølensjø NR (Rendalen kommune)

Lille Sølensjø naturreservat ble utvidet ved kongelig resolusjon 21. juni 2017 og avløste da den tidligere forskriften av 18. desember 1981. Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av spesielle landskapsformer, våtmarksområder med et rikt fugleliv og gammel gran- og furuskog som har særskilt betydning for biologisk mangfold. Naturreservatet er levested for sjeldne og sårbare sopp- og plantearter og er tilholdssted for sjeldne og truede dyrearter.

Ifølge verneforskriften for Lille Sølensjø naturreservat §3 a er vegetasjonen, herunder døde busker og trær, vernet mot skade og ødeleggelse og § 3 b er dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse og § 3 d er bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer og andre større arrangementer er forbudt. jf. §5 a er motorferdsel til lands og til vanns forbudt. Verneforskriften § 7 åpner imidlertid opp for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til: a) avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i §3 d og e nødvendig motorferdsel i forbindelse med gjennomføring av Femundløpet.

Kart 2: Rosa linje = løype, rosa linje = Lille Sølensjø NR

Delvurdering:

I våre databaser er det innenfor reservatet dokumentert arter med særlige sensitivitetskrav, i dette tilfellet arter som er sterkt følsomme overfor spesielt menneskelige forstyrrelser. Reservatet er en

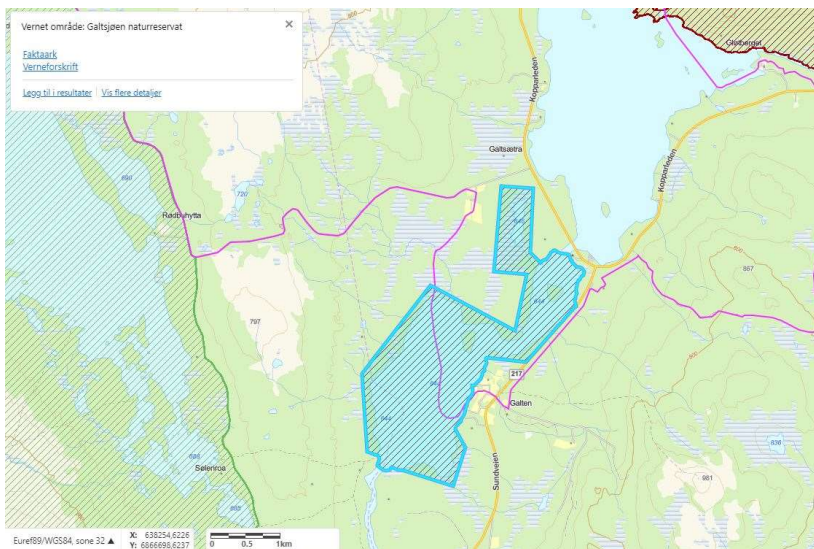
viktig hekkeplass for fugl og det er registrert et stort antall hekkende arter, hvorav ca. en tredjedel er rødlistearter. Det er påvist ca. 45 våtmaksfuglarter her, hvorav 36 av dem er registrert hekkende. Lille Sølenstjø naturreservat er en svært sentral hekkelokalitet for ender i fylket. Gunstige redeplasser med få forstyrrelser er avgjørende i området. Verneforskrift for Lille Sølenstjø naturreservat ble i forbindelse med utvidelse av reservatet i 2017 oppdatert og er derfor ny, slik er aktiviteter i forbindelse med gjennomføring av Femundløpet nylig vurdert gjennom verneplanprosessen. Avstand mellom omsøkte løypetrasé og forekomsten av sensitive arter er målt på kart og pr. i dag ligger traséen utenfor artenes sensitivitetssone.

Galtsjøen NR (Engerdal & Rendalen kommuner)

Galtsjøen naturreservat ble opprettet ved kongelig resolusjon 18. desember 1981. Formålet med vernet er å bevare et viktig våtmarksområde i sin naturgitte tilstand og å verne om vegetasjonen, det spesielt rike og interessante fuglelivet og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

Ifølge verneforskriften for Galtsjøen naturreservat punkt IV.2 er pattedyr og fugler, herunder deres hi, reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser og jf. IV.4 er det ikke tillatt med motorisert ferdsel i naturreservatet.

Verneforskriften har ikke noen spesifikk hjemmel til tiltaket som er omsøkt. Tiltaket må derfor vurderes etter naturmangfoldloven § 48 hvor forvaltningsmyndigheten etter første ledd første alternativ kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12, jf. § 7 skal også inngå i vurderingene av saken.

Kart 3: Rosa linje = løypetrasé; turkis skravering = Galtsjøen NR

Delvurdering:

I våre databaser er det innenfor Galtsjøen naturreservat dokumentert arter med særlige sensitivitetsskrav, i dette tilfellet arter som er sterkt følsomme overfor spesielt menneskelige forstyrrelser. I tillegg er reservatet tilholdssted og beiteområde for ender gjennom det meste av året. Lokaliteten har også stor betydning under fugletrekket, da opptil 300 individer er observert samtidig. Både ender og enkelte sangsvaner kan overvintre i åpne råker. Sætertjønna er hekkeplass for både ender og vadefugler. På vintertid forekommer omtalte arter i den nordlige og nordøstlige delen av reservatet. Avstand mellom omsøkte løypetrasé og forekomsten av sensitive arter er målt på kart og pr. i dag ligger traséen utenfor artenes sensitivitetssone.

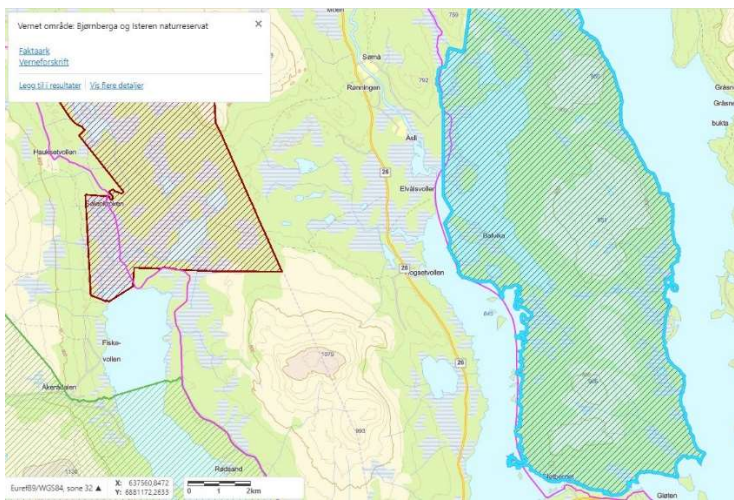

Bjørnberga og Isteren NR (Engerdal kommune)

Bjørnberga og Isteren naturreservat ble opprettet ved kronprinsregentens resolusjon av 2. september 2005. Formålet med fredningen er å bevare et stort og spesielt naturområde og vannøkosystem med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Av spesielle kvaliteter har området store arealer med naturskog, stedvis med urskogpreg, og et spesielt vannøkosystem som er leveområde for mange sårbare og sjeldne fuglearter.

Ifølge verneforskriften for Bjørnberga og Isteren naturreservat § 3 pkt.1, er vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse, jf. § 3 pkt. 2, er dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse, jf. § 3 pkt. 4, er motorferdsel til lands og til vanns forbudt, jf. § 3 pkt. 5, er bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer forbudt.

Verneforskriften for Bjørnberga og Isteren naturreservat § 5, pkt. 3, åpner imidlertid opp for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til avgrenset bruk av reservatet som angitt i § 3 pkt. 5. Verneforskriften har imidlertid ikke noen spesifikk hjemmel til tiltaket som er omsøkt når det gjelder motorferdsel. Tiltaket må derfor vurderes etter naturmangfoldloven § 48 hvor forvaltningsmyndigheten etter første ledd første alternativ kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12, jf. § 7 skal også inngå i vurderingene av saken.

Kart 4: Rosa linje = løype trasé; turkis skravering = Bjørnberga og Isteren NR

Delvurdering:

Omsøkte traséen ligger nær reservatgrensen mot vest og snur seg over selve «grenselinjen». I våre databaser er det innenfor Bjørnberga og Isteren naturreservat dokumentert arter med særlige sensitivitetskrav, i dette tilfellet arter som er sterkt følsomme overfor spesielt menneskelige forstyrrelser. Det finnes en høy andel rødlistede arter som gjør at Bjørnberga og Isteren naturreservat i vilt sammenheng er svært verdifullt. Det er spesielt rikt på våtmarksfugl, og har stor betydning både som hekke- og trekkområde. Området er et eldorado for ender, lommer og flere rovfuglearter. Avstand mellom omsøkte løype trasé og forekomsten av sensitive arter er målt på kart og pr. i dag ligger traséen utenfor omtalte arters sensitivitetssone.

Statsforvalterens samlede vurdering

Naturmangfoldloven § 8 sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Med bakgrunn i de naturfaglige vurderinger som ble gjennomført i forbindelse med de fire aktuelle verneplanprosessene, naturfaglige rapporter knyttet til de enkelte reservatene, samt relevante databaser med natur- og artsregistreringer mener vi å ha oppdatert kunnskap gjeldende reservatenes biologiske mangfold. Naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) tillegges liten vekt i denne saken da Fylkesmannen mener å ha tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger det omsøkte tiltaket vil ha for naturmangfoldet i områdene.

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Det er få andre dispensasjonssaker i de tre aktuelle reservatene. Det er i søknaden et ønske om å trække såle mellom større snøfall fra desember til mars samt å gjennomføre selve hundeløpet siste helg i uke 5. Statsforvalteren må i sin vurdering blant annet vurdere omfanget, nødvendigheten og miljøvirkningen av omsøkt tiltak. Statsforvalteren anser det som viktig at en i størst mulige grad unngår aktiviteter i naturreservatet som kan virke forstyrrende på dyrelivet eller føre til skader på plante- og dyreliv. I saker som denne, hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Den samlede belastning på økosystemet som helhet må i nåtid og framtid tillegges vekt, blant annet for å forhindre en gradvis forvitring av leveområder og hvor tiltakene finner sted «bit for bit». Dette gir risiko for at den samlede belastning blir så stor, at det kan få negative konsekvenser for arter og naturtypers bevaringsstatus.

Et naturreservat er den strengeste verneformen med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne verneformen brukes for å sikre urørt eller tilnærmet urørt natur eller spesielle naturtyper som det er knyttet internasjonale, nasjonale eller regionale verneverdier til. Utviklingen i naturreservater skal være mest mulig naturstyrt. Stillhet og fravær fra motordur og motoriserte kjøretøy og luftfartøy er et av karaktertrekkene ved urørt natur. Det er derfor et overordnet mål å begrense omfanget av motorisert ferdsel samt større arrangementer i slike biologiske naturreservater som Bjørnberga og Isteren NR, Lille Sølensjø NR og Galtsjøen NR til det strengt nødvendige. Statsforvalteren ønsker likevel å legge til rette for at naturreservater i noen grad kan brukes i friluftssammenheng, uten at det går på bekostning av verneverdiene.

Femundløpet har vært gjennomført i 31 år og så vidt Statsforvalteren vet så har det ikke vært meldt konflikter i forhold til verneformål og verneverdier ved tidligere arrangement. Statsforvalteren er likevel oppmerksom på at konsekvensene av det omsøkte tiltaket, potensielt vil kunne stresse enkelte individer av dyr som oppholder seg i omsøkte reservater vintertid. Det skal også tillegges vekt at det ikke kun er i vår- og sommerperioder at dyrelivet er sårbart, som økosystemvern gjelder at arealene skal forvaltes som en helhet hermed også som oppvekst område for ulike arter.

Med tanke på nødvendigheten av å gjennomføre slike store løp gjennom naturreservater vil Statsforvalteren vise til at Engerdal kommune (der Bjørnberga og Isteren NR samt Galtsjøen NR ligger), arbeider med å etablere nye snøskuterløyper i kommunen. Disse vil muligvis ikke bli klar til kommende sesong, men kan være aktuelle for Femundløpet de kommende årene. Femundløpet søker om tillatelse for 6 år, men blant annet på bakgrunn av planlagte snøskuterløyper og som følge av at Statsforvalteren kan se at omsøkte traséer av og til endre seg i større og mindre grad fra år til år, så anser vi det i denne omgang bare aktuelt å gi tillatelse for ett år/en sesong.

Statsforvalteren har laget kartanalyser hvor blant annet omsøkte trasé i de tre reservatene er holdt opp mot forekomsten av særlig sårbare og sjeldne arter, samt disses sensitivitetssone. Denne analysen sammenholdt med årstiden (vinter) viser at traséen pr. i dag ikke forventes å komme i konflikt med kartlagte verneverdier i Bjørnberga og Isteren NR, Lille Sølensjø NR og Galtsjøen NR. Det skal bemerkes at aktuelle arter er høymobile arter som kan flytte seg fra år til år, og derfor kan avstanden til omsøkte trasé endre seg hvilket også tilsier, at det er bare aktuelt å gi dispensasjon for ett år og i en begrenset periode.

På bakgrunn av ovenstående vurderer Statsforvalteren at gjennomførelse av Femundløpet 2021/2022 anses å ligge innenfor hva Bjørnberga og Isteren NR, Lille Sølensjø NR og Galtsjøen NR tåler av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10. Statsforvalteren ser det som viktig at løpet blir styrt av personer med lang erfaring i å sikre tilstrekkelig hensyn til naturverdier, fra arbeidet med å trække såle til å gjennomføre selve det tidsbegrensede og forbigående hundeløpet. Dersom bruk av snøskuter til preparering av løypa begrenses til det absolutt nødvendige og med et gjennomsnitt på én tur pr. uke i perioden 22. desember til 20. februar, mener Statsforvalteren at prinsippet i naturmangfoldloven § 12 "miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder" er vurdert og tilstrekkelig ivaretatt. Så lenge vilkårene blir fulgt og det ikke settes varige spor i terrenget eller søppel herunder skilt/merker, potesokker m.m. etterlates, er det vår vurdering at naturmangfoldloven § 11 (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver) ikke har relevans i denne saken.

På nærmere angitte vilkår vil det (tidsbegrensede) hundeløpet i liten grad komme i konflikt med verneverdiene og formålet med opprettelsen av Bjørnberga og Isteren NR, Lille Sølensjø NR og Galtsjøen NR jf. naturmangfoldloven § 48.

Statsforvalteren kjenner ikke til at andre aktører har planer om å gjennomføre lignende arrangementer innenfor dette geografiske området. Det er forholdsvis begrenset hvem som har kapasitet til å arrangere så store hundesledeløp og vi kan ikke se at innvilgelse av søknaden vil kunne få store presedensvirkninger.

Avslutningsvis vurderer Statsforvalteren at Femundløpet er et arrangement som på en positiv og bærekraftig måte profilerer Innlandet både nasjonalt og internasjonalt. Femundløpet bidrar til at mange folk får unike naturopplevelser både som publikummer og som deltager. Femundløpet holder en lang hundesledeløptradisjon i hevd og engasjerer mange folk på tvers av generasjoner.

Vedtak

Statsforvalteren i Innlandet gir Femundløpet AS tillatelse til å arrangere sledehundeløp og trække opp såle med snøskuter i Bjørnberga og Isteren NR, Lille Sølensjø NR og Galtsjøen NR. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48; verneforskriften for Bjørnberga og Isteren naturreservat § 5 pkt. 3 og verneforskrift for Lille Sølensjø naturreservat § 7 a og e.

Følgende vilkår gjelder:

1. Det er Femundløpet AS v. Jon Anders Kokkvoll som er ansvarlig arrangør og ansvarlig for all motorferdsel i forbindelse med løpet.
2. Tillatelsen gjelder fra **22. desember 2021 –20. februar 2022.**
3. Bruken av snøskuter skal begrenses til det som er absolutt nødvendig og med et gjennomsnitt på én gang pr. uke. Dersom det skulle bli behov for vesentlig mer kjøring som følge av mye snøfall skal Statens naturoppsyn (SNO) varsles.
3. Navnet på de 2-4 personer som skal trække såle med snøskuter skal opplyses til (SNO) før første prepareringstur i desember. Disse personer må på alle turer bære Femundløpet sin logo på for eksempel vest eller på snøskuteren.

4. Opprydning skal skje dagen etter at arrangementet er slutt, og potesokker, skilt/merker med videre skal være fjernet senest 20. februar 2021. Traséen skal gås igjennom igjen til etter snøsmelting, dette for å plukke opp de potesokker m.m. som ikke ble funnet på vintertid.
5. Kjøring skal kun skje på godt snødekt mark og all ferdsel skal foregå hensynsfullt slik at skader på vegetasjon og unødig forstyrrelse av dyrelivet og allment friluftsliv unngås.
6. Etter første gjennomkjøring skal GPS-sporlogg sendes til SNO for kontroll.
7. Det skal føres kjørebok som viser dato og strekninger for kjøring. Føring av kjørebok kan gjøres på to måter: a) utfylling av kjørebok som sendes til Statsforvalteren etter at kjøringen er utført, senest innen 1. mars 2022, eller b) utfylling i mobilappen Ferdast (www.ferdast.no), hvor det legges inn dispensasjon og opplysninger om kjøring m.m. ved start og slutt av kjøringen. Ved bruk av Ferdast trengs ikke en innsending av rapport. Kjørebok og tillatelse, eller utfylt Ferdast, skal medbringes under transport og vises frem dersom Statens Naturoppsyn ber om det.

Kontaktperson ved Statens Naturoppsyn: Runa Elisabeth Skyrud telefon: +47 95077606 e-post: runa.skyrud@miljodir.no

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Marie-Louise Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

ENGERDAL KOMMUNE	Engerdalsveien 1794	2440	ENGERDAL
RENDALEN KOMMUNE	Hanestadveien 1	2484	RENDALEN
TYNSET KOMMUNE	Torvgata 1	2500	TYNSET

Statens naturoppsyn (SNO lokalt)